

економіці вимагають нових видів освіти, етичної компетентності та інфраструктури, що підтримує процес постійного вдосконалення знань і умінь [3]. Особливої ваги вказане набуває в умовах сьогоденної боротьби з COVID-2019.

Література

1. Степаненко В.П. Інформаційне суспільство. Енциклопедія сучасної України URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=12462 (дата звернення: 22.04.2020).

2. Інформаційне суспільство в Україні: глобальні виклики та національні можливості: аналіт. доп. / Д.В. Дубов, О.А. Ожеван, С.Л. Гнатюк. Київ: НІСД. 2010. 64 с.

3. Колодинський М., Герук Б. Інформаційне суспільство – розвиток та занепад. 24.04.2018. URL: http://ukrdoslkosmosu.blogspot.com/2018/04/blog-post_24.html (дата звернення: 22.04.2020).

4. Лайон Д. Інформаційне суспільство: проблеми та ілюзії. *Сучасна зарубіжна соціальна філософія*. Київ, 1996. С. 362-380. URL: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/lajon.html> (дата звернення: 22.04.2020).

УДК 341.824 (043.2)

Радзівілл О.А., к.ю.н., доцент,
Джугля Т.С., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ВЗАЄМОДІЯ ЛІБЕРАЛЬНИХ І СОЛІДАРИСЬКИХ ІДЕЙ В СУСПІЛЬНІЙ СВІДОМОСТІ НОВОГО ЧАСУ

Формування міжнародного правопорядку після другої світової війни, що відбувалося у протистоянні капіталістичної й соціалістичної геополітичних систем, здійснювалося під впливом ліберальних і солідариських ідей [1, с. 34], витоки яких простежуються від перших століть нового часу. У XVII столітті ліберальні ідеї, ще не визначені доктринально і лише стихійно усвідомлені як бажана модель суспільних відносин, зводилися до обмеження функцій держави й закону, що захищали права привілейованих верств духовного і військового станів, зокрема прагнули захистити природні права платників податків, включаючи їх право на приватну власність і збагачення. Первинна їх реалізація, здійснена молодими протестантськими націями (передовсім, голландцями й англійцями), на рівні публічного права створила нову ліберальну модель взаємодії бізнесу й державної влади, втілену, зокрема, в меркантилізмі: торговий флот і приватне підприємництво по всьому світу супроводжували військовий флот і армія. «Велична ізоляція» Великобританії, закладена під впливом ідей меркантилізму, стала

крайньою формою втілення «державного егоїзму» цієї нації в кілька перших століть нового часу.

Англійський практичний лібералізм, через діяльність англійських суддів вперше в історії Західної цивілізації зв'язав захист інтересів приватної особи з правом, автономним від держави й релігії. Право стало тлумачитися ними як «писаний розумом» нації на захисті правомірних «розумних очікувань» її окремих корпорацій та індивідів. Цьому сприяло і звернення до філософії природного права та розвиток філософії справедливості, що, згодом, склали основу ліберального світогляду. Реалізовані у англосаксонській правовій доктрині найбільш повно, ідеї лібералізму були інституціалізовані через утворення в 30-ті роки ХІХ ст. британської ліберальної партії, яка отримала підтримку населення в зв'язку з ідеями «фрі-трейдерства» та рухом організованих у спілки робітників. Отже лібералізм дав поштовх до поширення тенденцій відкритості національних суспільств, орієнтованих на міжнародні контакти, передовсім на рівні приватно-правових відносин.

З іншого боку, індивідуалізм, як невід'ємна складова лібералізму, надає його «відкритості» однобічного характеру: вмотивованість фізичної чи юридичної особи на пріоритет її інтересів, при суттєвій початковій нерівності в умовах необмежених «свобод», невідворотно мав наслідком ще більше посилення «сильних» і послаблення «слабких». З часом початково вільна добросовісна конкуренція з засобу покращення якості, урізноманітнення й здешевлення продукції, діалектично обернулася протилежним ефектом – концентрацією капіталів у власності найсильніших корпорацій, а визначальна мотивація пуританської етики в бізнесі – максимізація прибутку, деформувала ліберальну ідеологію, рухаючи її до відвертого ігнорування суспільних інтересів.

Солідаризм, який стихійно, не будучи усвідомленим як концепція, панував всю історію людства і лише в новий час частково «потіснився» під впливом перших досягнень лібералізму, повертає своє панівне становище в європейській суспільній думці у першій половині ХІХ століття як «антитеза», тобто заперечення ліберальних цінностей. Якщо лібералізм, ставлячи індивідуальні цінності вище суспільних, тлумачиться і втілюється більш-менш однозначно, то солідаризм, ставлячи суспільні цінності вище індивідуальних, розпався одразу на кілька варіантів, в залежності від того, соціальні комунікації якого рівня виявляються домінантними для певних спільнот: у ХІХ столітті формується корпоративний і класовий, етнічний і національний солідаризм, зрештою, державницькою формою солідаризму став етатизм, тісно пов'язаний з розвитком юридичного позитивізму, що спочатку показав чудові практичні результати, на прикладі п'яти «кодексів Наполеона» [2, с. 50-51]. Фундатори теоретичного солідаризму – О. Конт [3], Л. Дюгі [4] розуміли його як моральний і юридичний обов'язок

підпорядковувати індивідуальний інтерес – інтересам суспільства, а соціологія О. Конта ігнорувала специфіку гуманістичної складової природи людини. Політичним продуктом перших наробок наукової соціології стали рухи під гаслами соціалізму й комунізму.

На межі XIX-XX століть соціалізм пережив своєрідну «біфуркацію», розділившись на «націонал-соціалізм» і «інтернаціонал-соціалізм», перший з яких сконцентрувався на солідарності нації, підпорядковані усередненим прагненням національного «пересічного» обивателя, другий – на солідарності окремого класу з домінуванням також обмежених космополітичних цінностей. Інтернаціонал-соціалізм виявився історично більш тривалим, оскільки на його основі після другої світової війни була створена «світова система соціалізму», що в боротьбі проти капіталу солідаризувалася з будь-якими достатньо великими пригніченими соціальними групами від профспілок в розвинених країнах до колоніально залежних народів [5, с. 173].

Однак, на основі цієї «солідарності проти», яка екстраполювала «науково обґрунтовані» марксизмом ідеї класового реваншу на міжнародні відносини, почали формуватися й ідеї «солідарності за» – за сталий розвиток і співробітництво всіх народів планети. Саме така позитивна солідарність, як актуальна вимога часу, отримала, зокрема, втілення у Преамбулі, цілях і принципах Статуту ООН, Преамбулі Статуту ЮНЕСКО та інших документах несолідаристського спрямування.

У міжнародному правопорядку після II-ї світової війни ці два напрямки діалектично взаємодоповнюються. Якщо неоліберальна доктрина, лежить в основі економічного міжнародного співробітництва (торгівля, рух міжнародних фінансів, міжнародні комунікації, то несолідаристська доктрина покладена в основу права розвитку, включаючи економічну й науково-технічну допомогу; компенсаційних заходів у торгівлі між країнами з розвиненою й нерозвиненою економікою; міжнародно-правового захисту довкілля, надалі поширюючись на все нові напрямки: нові покоління Прав Людини, захист культурної спадщини; об'єкти спільної спадщини людства; міжнародні добродійні програми проти голоду й бідності; допомога країнам, що мають несприятливі природні умови [1, с. 269].

Література

1. Тускоз Ж. Міжнародне право. Київ: АртЕК, 1997. 416 с.
2. Давид Р. Жоффре-Спинози К. Основные правовые системы современности: пер. с фр. В.А. Туманова. Москва: Междунар. отношения, 1999. 400 с.
3. Конт О. Общий обзор позитивизма / пер. с фр. И.А. Шапиро; под ред. Э.Л. Радлова. Москва: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2011. 296 с.
4. Дюги Л. Социальное право, индивидуальное право и преобразование

государства. Лекции, прочитанные в 1908 г. в Высшей Школе Социальных наук в Париже / пер. А. Яценко; с предисл. А.С. Алексеева. Москва: Издание Н.Н. Клочкова, 1909. 148 с. URL: <http://www.law.edu.ru> (дата звернення: 20.04.2020).

5. Радзівілл О.А. Неоліберальний міжнародний економічний правопорядок і витоки його кризи. *Світове господарство та міжнародні економічні відносини: сучасні трансформації та перспективи розвитку*. Київ: Кондор, 2019. С. 168-178.

УДК 346.73(477) (043.2)

Слюсар О.О., аспірант,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ІНСТИТУТІВ СПІЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ

Відповідно до українського законодавства, інвестиційні фонди (корпоративні та пайові) мають загальну назву – інститути спільного інвестування (ІСІ). За організаційно-правовою формою вони поділяються на два види: корпоративні інвестиційні фонди (КІФ) та пайові інвестиційні фонди (ПІФ).

КІФ – це ІСІ, який створюється у формі відкритого акціонерного товариства і провадить виключно діяльність із спільного інвестування [1]. Таким чином, КІФ, як господарське товариство, створене у формі відкритого акціонерного товариства, на думку автора, в своїй діяльності повинне керуватися нормами загального законодавства, тобто нормами, якими керуються всі без виключення господарські товариства, та нормами спеціального законодавства, якими повинен керуватися КІФ, як інститут спільного інвестування.

Пайовий інвестиційний фонд (ПІФ) – це активи, що належать інвесторам на праві спільної часткової власності, перебувають в управлінні компанії з управління активами та обліковуються останньою окремо від результатів її господарської діяльності. Іншими словами, це інститут спільного інвестування, в якому кожному інвестору належить певна частка в сукупному капіталі пайового інвестиційного фонду.

Активами фонду управляє компанія з управління активами, що являє собою господарське товариство, яке здійснює професійну діяльність з управління активами інституційних інвесторів на підставі ліцензії, що видається НКЦПФР. КУА вкладає активи ІСІ у фінансові активи на фондовому ринку, намагаючись при цьому отримати максимально можливу дохідність для інвесторів фонду.

Залучення коштів інвесторів відбувається шляхом придбання цими інвесторами цінних паперів інвестиційного фонду. Законом визначено, що